

**UCHWAŁA NR X.88.2019
RADY MIEJSKIEJ W ZŁOTOWIE**

z dnia 25 września 2019 r.

w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny Miasta Złotowa na lata 2019-2022”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zmianami z 2019 r.: poz. 1309 i poz. 1696) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zmianami: z 2018 r. poz. 2245 oraz z 2019 r. poz. 924) Rada Miejska w Złotowie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta Złotowa na lata 2019-2022”, stanowiący załącznik do uchwały.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, uchwała się na okres trzech lat.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Złotowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Stanisław Wojtuń

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
MIASTA ZŁOTOWA
NA LATA 2019-2022

Złotów, dnia 2 września 2019 r.

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) szczegółowo określa zasady i formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności. Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Nadrzędnym celem Programu jest dobro dzieci i wspieranie rodziny w prawidłowym pełnieniu funkcji rodzicielskich.

Rodzina jest integralną częścią społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. To właśnie ona ma największy wpływ na kształtowanie tożsamości i postaw człowieka oraz na jego funkcjonowanie w rolach społecznych. Rodzina kreuje osobowość dziecka, przekazuje mu system wartości, tradycje oraz ukierunkowuje jego postępowanie w dalszym życiu. Każda rodzina powinna spełniać pewne określone funkcje, do których jako najważniejszych zalicza się: funkcję prokreacyjną, ekonomiczną, kulturalną, emocjonalną, opiekuńczo-wychowawczą. Zdrowa, prawidłowo wypełniająca swoje funkcje rodzina, daje dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości. Umożliwia prawidłowy rozwój i właściwe wypełnianie ról społecznych w przyszłości.

We współczesnym świecie istnieje wiele czynników, które mogą zagrażać prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny. Rodzina nie potrafiąca samodzielnie pokonywać trudności, staje się rodziną dysfunkcyjną. Rodzina dysfunkcyjna to taka, która nie spełnia swoich zadań względem dzieci. W tego typu rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona zostaje więź emocjonalna między członkami rodziny. Często występuje hierarchia – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast, ograniczający swobodę rodziców. Wobec dzieci stosowane są różnego rodzaju kary, często nieadekwatne do stopnia przewinienia. O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy m.in. w sytuacji, kiedy:

- jedno lub oboje rodziców jest uzależnionych od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych,
- występuje problem wykorzystywania seksualnego,
- jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc psychiczną bądź fizyczną wobec członków rodziny,
- występuje długotrwałe bezrobocie, prowadzące do ubóstwa.

Rozwiązanie problemów takiej rodziny wymaga interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodzin. Rodziny dysfunkcyjne wymagają monitorowania i wsparcia, w szczególności przez pracowników socjalnych, a w razie potrzeby przez asystentów rodziny. Praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia przez wykwalifikowaną kadrę oraz skupiona być na wyrównywaniu różnic socjalnych, tworzeniu równych szans oraz pomocy w obliczu ryzyka życiowego. Działania dotyczące dzieci winny mieć na celu przede wszystkim ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych oraz zapewnienie ochrony w obliczu zagrożeń.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć Gminny Program Wspierania Rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

II. PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. nr 78, poz. 483).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz.1508 z późn. zm.) ,
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin : „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. Z 2018 r. poz. 2134),
10. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.),
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 poz. 1061),
12. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2017, poz. 682),
13. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. Nr 45, poz. 235) ,
14. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2018 poz. 554).

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących na terenie Miasta Złotowa. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane będące w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotowie oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie.

Dla potrzeb programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w tabelach.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotowie

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	784	1722
2017	737	1609
2018	753	1591

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań MOPS w Złotowie

Tabela 2. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotowie

Rodziny o liczbie dzieci:	2016	2017	2018
1	115	98	89
2	90	80	88
3	44	45	44
4	19	15	19
5	6	6	5
6	0	1	2
7 i więcej	2	2	0

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań MOPS w Złotowie

Tabela 3. Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne z dodatkami oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	Liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego
2016	1120	123
2017	1105	113
2018	1121	119

Źródło: Opracowanie MOPS na podstawie sprawozdania ze świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego

Tabela 4. Liczba rodzin pobierających świadczenia wychowawcze „500+”

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenia wychowawcze
2016	1176
2017	1133
2018	1145

Źródło: Opracowanie MOPS na podstawie sprawozdania ze świadczenia wychowawczego

Tabela 5. Najczęstsze powody przyznania pomocy

Przyczyny udzielania pomocy	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	401	900	352	827	321	717
Bezdomność	34	41	38	56	36	36
Potrzeba ochrony macierzyństwa	120	528	104	538	114	505
W tym: wielodzietność	60	325	56	365	71	374
Niepelnosprawność	211	436	225	383	228	437
Bezrobocie	388	999	350	1078	298	810
Długotrwała lub ciężka choroba	481	932	490	938	511	912
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem)	157	579	144	554	142	520
W tym: Rodziny niepełne	110	331	111	308	109	354
Rodziny wielodzietne	46	255	38	229	45	233
Przemoc w rodzinie	13	42	7	30	7	30
Alkoholizm	88	140	92	132	90	145

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań MOPS Złotów

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej w 2016 r. W kolejnych latach liczba rodzin objętych wsparciem utrzymywała się na podobnym poziomie. Wśród rodzin z dziećmi objętych pomocą, największą liczbę stanowią rodziny z jednym dzieckiem oraz z dwójką dzieci.

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

w latach od 2016 do 2018 nie uległa znacznym zmianom i pozostaje na podobnym poziomie.

Z analizy danych sprawozdawczych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotowie wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodzin na terenie Miasta Złotowa na różnych płaszczyznach, gdyż najczęstszymi powodami przyznawania pomocy jest długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie oraz ubóstwo. Wzrasta również liczba osób, które korzystają z pomocy w formie usług opiekuńczych.

Niepokojącym zjawiskiem jest korzystanie rodzin z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bezradność oznacza między innymi brak umiejętności prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi, obniżenie lub brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych współpracuje asystent rodziny. Tut. ośrodek zatrudnia jednego asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak zgodnie z ustawą nie może przekroczyć 15-tu. Współpraca z asystentem rodziny, poza sytuacjami, kiedy obowiązek ten nakłada sąd jest dobrowolna i następuje po podpisaniu zgody przez rodzinę. Czas współpracy jest różny i uzależniony od występujących problemów i determinacji rodziny, by te problemy przezwyciężyć.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2016-2018

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę
2016	9	1
2017	15	1
2018	15	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Złotowie

Od 2017 roku z asystentem rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotowie współpracuje 15 rodzin. Rodzin, które przeżywają różnego rodzaju trudności opiekuńczo-wychowawcze jest znacznie więcej. Aktualna liczba asystentów zatrudnionych w MOPS nie jest w stanie zaspokoić istniejących potrzeb. W związku z powyższym wskazane byłoby utworzenie kolejnego stanowiska pracy asystenta rodziny oraz koordynowanie działań na rzecz rodziny poprzez powołanie Zespołu ds. Asysty Rodzinnej.

W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustanowione jest, że w przypadku braku możliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza może być

sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo –wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo –terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo- wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z terenu Miasta Złotowa.

Tabela 7. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego i instytucjonalnego

Pieczka zastępcza	2016	2017	2018
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	154	158	163
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	17	16	15
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu instytucjonalnego	33	36	32

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z PCPR w Złotowie

Tabela 8. Liczba rodzin zastępczych na terenie Miasta Złotowa

Liczba rodzin zastępczych	2016	2017	2018
spokrewnione	11	10	10
niezawodowe	7	10	12
zawodowe	0	1	1

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z PCPR w Złotowie

Z przedstawionych danych wynika, że problem z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest widoczny. Porównując lata 2016-2018 obserwuje się wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Ilość dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego nie uległa znacznej zmianie.

Z danych MOPS w Złotowie wynika, że koszty związane z rodzinami zastępczymi ulegają zwiększeniu i wyniosły odpowiednio:

- w 2016 r. - 26.078,38 zł,
- w 2017 r. - 41.810,79 zł,
- w 2018 r. - 67.320,34 zł.

Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych na terenie Miasta Złotowa w/w latach przedstawiała się na podobnym poziomie. Wzrosła natomiast liczba rodzin niezawodowych. Na terenie miasta funkcjonuje obecnie jedna rodzina zastępcza zawodowa. Biorąc pod uwagę powyższe dane istotne

jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będą miały na celu zapobieganie rozszerzania się problemu oraz jego niwelowanie. Udzielana pomoc nie powinna ograniczać się jedynie do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym w celu przeciwdziałania umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Stąd bardzo istotna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami takimi jak ośrodki pomocy, szkoły, przedszkola, sądy, policja, świetlice socjoterapeutyczne.

Problem przemocy dotyka rodziny zamieszkujące na terenie Miasta Złotowa niezależnie od statusu ekonomicznego, wykształcenia czy wykonywanego zawodu. Rodziny, których dotyczy problem nie zawsze chcą współpracować, dlatego wyjątkowo trudne jest podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie przemocy. W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotowie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład Zespołu wchodzi m.in. pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, kuratorzy sądowi, przedstawiciele policji, psychologowie. Zespół spotyka się średnio co 3 miesiące. Rozpatruje sprawy związane z przemocą w rodzinie i opieką nad dziećmi, opracowuje indywidualny plan pomocy. Współpraca w ramach Zespołu daje możliwość wprowadzania różnorodnych interdyscyplinarnych działań naprawczych w rodzinie. Bardzo często jednym z powodów przemocy w rodzinie jest problem uzależnienia od alkoholu. Osoby takie mogą być zgłoszone do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez członków rodziny. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania w celu skierowania osoby uzależnionej na leczenie.

W roku 2016 do Zespołu wpłynęło 57 Niebieskich Kart, w tym 53 sporządzonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Złotowie, 4 Karty sporządzone przez pracowników MOPS. W 2017 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 50 Niebieskich Kart, 47 zostały sporządzone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Złotowie, 3 sporządzili pracownicy socjalni MOPS w Złotowie. W 2018 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 28 Niebieskie Karty, 23 zostały sporządzone przez Policję, 4 przez pracowników MOPS, 1 przez pedagoga Szkoły Podstawowej nr 3 w Złotowie.

Niepokojącym jest fakt, iż liczba Niebieskich Kart w powyższych okresach oscyluje na podobnym poziomie. Pokazuje to, iż przemoc w rodzinie jest nadal dużym problemem i wymaga poświęcenia uwagi przez przedstawicieli różnych organizacji. Dużym problemem jest również przemoc w rodzinach, których członkami są dzieci. Do działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin dotkniętych przemocą zaliczyć można: zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc noclegowych w ośrodkach wsparcia, podejmowanie interwencji w rodzinach obecnie dotkniętych przemocą i ochroną ofiar przemocy przed dalszym krzywdzeniem czy prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W celu rozwiązania problemu przemocy w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze. W

każdej grupie roboczej działa dzielnicowy oraz pracownik socjalny, który jest jednocześnie koordynatorem grupy roboczej. W skład grupy wchodziły także inne osoby w zależności od struktury i problemów występujących w rodzinie.

W sytuacjach kryzysowych, kiedy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami, istnieje konieczność udzielania jej pomocy m.in. poprzez stworzenie systemu poradnictwa specjalistycznego. Mieszkańcy Złotowa mogą skorzystać z pomocy terapeuty, psychologa, prawnika oraz terapeuty uzależnień w Punkcie Interwencji Kryzysowej mieszczącym się przy ul. Grochowskiego. Z uwagi na fakt, iż wiele rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotowie wymaga wieloaspektowego poradnictwa, dobrym rozwiązaniem byłoby utworzenie punktu pomocy specjalistycznej w tut. Ośrodku, gdzie prowadzona byłaby pomoc psychologiczna, terapeutyczna oraz mediacje rodzinne. Dzięki ścisłej współpracy pracowników OPS ze specjalistami oraz wymianie informacji, praca z rodziną byłaby wielowymiarowa oraz bardziej efektywna.

Dużym wsparciem dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych jest Świetlica Środowiskowa „Przystań” działająca przy Towarzystwie Przyjaciół Dzieci w Złotowie. Przeznaczona jest ona dla dzieci od 6 do 16 r.ż. Z pomocy oferowanej przez placówkę może korzystać maksymalnie 15 dzieci. Działalność Świetlicy ma charakter opiekuńczo-wychowawczy. Prowadzone są w niej zajęcia profilaktyczne, socjoterapeutyczne, tematyczne. W Świetlicy dzieci mogą uzyskać pomoc w odrabianiu lekcji, rozwijać swoje zainteresowania oraz kreatywnie i bezpiecznie spędzić czas. Podobne działania prowadzą świetlice działające przy złotowskich szkołach podstawowych.

Ważnym elementem integracji społecznej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja dzieci. U dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie, przedszkole czy szkoła są szansą na uzyskanie wczesnego wsparcia specjalistycznego dostosowanego do indywidualnych potrzeb. Placówki edukacyjne dzięki codziennej pracy z dzieckiem często jako pierwsze dostrzegają nieprawidłowości w funkcjonowaniu swoich podopiecznych, a nawet całych rodzin. Na terenie Złotowa funkcjonują cztery przedszkola publiczne. Opiekę dla najmłodszych dzieci zapewniają także placówki niepubliczne (przedszkola i żłobki).

Edukację szkolną zapewniają szkoły podstawowe oraz licea, technikum i szkoły zawodowe. Placówki oświatowe wspierają rodziny w sferze wychowawczej. Ich zadaniem jest wzmacnianie i utrwalanie pozytywnych wartości przekazywanych w rodzinach oraz prowadzenie działalności profilaktycznej.

Placówką, która wspomaga wychowawczą i edukacyjną funkcję szkół i przedszkoli oraz zapewnia dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi jest Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w

Złotowie. Głównymi zadaniami Poradni są wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, prowadzenie działań profilaktycznych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej oraz doradztwo zawodowe. Na terenie PPP prowadzone są liczne warsztaty i szkolenia dla rodziców oraz pracowników różnego rodzaju instytucji oraz spotkania grup wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych.

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest głównie do rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych patologiami lub wykluczeniem społecznym. Wsparciem objęte zostaną także rodziny, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacji wymagającej udzielenia pomocy przez placówki i instytucje prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program kierowany jest głównie do :

- rodzin niepełnych,
- rodzin wielodzietnych,
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują konflikty, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo i inne negatywne zjawiska zachodzące w rodzinach,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- rodzin, których dziecko umieszczono w pieczy zastępczej,
- rodzin, których członkowie dotknięci są problemem niepełnosprawności.

Przewidywana praca z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację i wzmocnienie działalności instytucji, placówek i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny. Działania skierowane są na zapewnienie bezpieczeństwa dzieci oraz podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w celu zapewnienia optymalnego rozwoju dzieci oraz ogólnego podniesienia jakości życia całej rodziny. W celu zapobieganiu wykluczeniu społecznemu może być kierowany do rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w zakresie różnych form pomocy dostosowanych do tej grupy.

Wszelkie działania mające na celu wsparcie rodziny są niezwykle ważne, gdyż wzmacniając rodzinę, wzmacniamy kapitał społeczny społeczności lokalnej.

V. LOKALNY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY

Miasto prowadzi wiele działań na rzecz wspierania rodzin, w szczególności takich, w których występują trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Inicjatywy ukierunkowane są na wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, promowanie wartości rodzinnych, tworzenie dobrego klimatu dla rodziny. W procesie wspierania rodziny zaangażowane są różne instytucje takie jak przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe oraz instytucje i placówki działające w obszarze pomocy społecznej, kultury, sportu i rekreacji.

W obszarze poradnictwa i działań interwencyjnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomanii i służących umocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców i opiekunów dzieci, prowadzone są następujące formy działań:

1. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja pełni funkcje doradczo - konsultacyjne oraz podejmuje czynności zobowiązujące poddaniu się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione, będące często sprawcami przemocy oraz udziela pomocy członkom ich rodzin.
2. Prowadzenie zajęć terapeutycznych dla uzależnionych od alkoholu i sprawców przemocy domowej w Poradni Leczenia Uzależnień.
3. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej, w którym prowadzone są: dyżury radcy prawnego, dyżury psychologa oraz grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
5. Prowadzenie pracy socjalnej dotyczącej rodzin dysfunkcyjnych.
6. Funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych z zajęciami opiekuńczo-wychowawczymi z elementami socjoterapii. Świetlica jest placówką wsparcia dziennego, zapewniającą dzieciom pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw, posiłki.
7. Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny, którego celem jest wspieranie, wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej rodzin dotkniętych problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
8. Działania wspierające i interwencyjne pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
9. Realizowanie Lokalnego Programu Karty Dużej Rodziny „Złotowska Rodzina na 5” w celu wspierania i promowania rodzin wielodzietnych.
10. Organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży szkolnej.

11. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych, m.in. z zakresu profilaktyki uzależnień oraz sportowych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej przez szkoły, organizacje pozarządowe, kluby sportowe i stowarzyszenia kultury fizycznej.
12. Działalność Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Złotowie.
13. Działania pedagogów i psychologów na terenie szkół.
14. Poradnictwo specjalistyczne w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (psycholog, prawnik).
15. Prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą przez szkoły, placówki i instytucje prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.
16. Organizacja integracyjnych imprez w szkołach, przedszkolach z udziałem rodziców i opiekunów dzieci: Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Babci i Dziadka, bale choinkowe, rodzinne wycieczki, pikniki rodzinne ze wspólnymi zabawami, turniejami i konkursami o tematyce prorodzinnej skierowane na umacnianie rodziny, promocję wartości rodzinnych, wspieranie i umacnianie więzi rodzinnych, poprzez działania edukacyjne, profilaktyczne, rekreacyjne i sportowe oraz wspólną zabawę dzieci i rodziców.
17. Prowadzenie dożywiania dzieci w przedszkolach i szkołach przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”.
18. Realizacja stypendium szkolnego dla dzieci z rodzin o niskim dochodzie.
19. Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej, które prowadzą działania na rzecz osób niepełnosprawnych – upośledzonych umysłowo i z zaburzeniami psychicznymi, w celu rewalidacji, rehabilitacji i poprawy ich funkcjonowania w społeczeństwie.
20. Realizacja programów rządowych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotowie.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Rozwój systemu wsparcia sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin

Zadania:

- Stałe diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.

- Zapewnienie bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości.
- Objęcie pomocą dzieci w szczególności w formie dożywiania, zaopatrzenia w podręczniki szkolne, organizowanie wypoczynku w okresie wolnym od nauki, umożliwianie korzystania z organizowanych form spędzania czasu wolnego.
- Praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom tego wymagającym.
- Monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
- Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
- Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia.
- Dodatkowe wsparcie finansowe dla rodzin nie korzystających do tej pory z innych systemów wsparcia rodziny.

2. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania:

- Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin, ich potrzeb i oczekiwań oraz udzielanie im stosownej pomocy.
- Rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego.
- Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomaganie rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych.
- Promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, poprawianie relacji rodzic-dziecko.
- Prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstawania dysfunkcji.
- Podejmowanie działań na rzecz powrotu do rodziny naturalnej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
- Zapewnienie opieki nad dziećmi rodziców pracujących.
- Podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci.
- Tworzenie i współfinansowanie placówek wsparcia dziennego takich jak: kluby, świetlice dla dzieci.

- Realizacja na terenie gminy programów zdrowotnych.
- Podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy w rodzinie i uzależnieniom.
- Doskonalenie zawodowe pracowników podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
- Podejmowanie współpracy i wypracowywanie zasad wspólnego działania wszystkich podmiotów działających na rzecz umacniania rodzin.
- Wielopoziomowe wspieranie rodzin w sytuacji kryzysowej spowodowanej urodzeniem dziecka z niepełnosprawnością (Program „Za życiem”).
- Powołanie zespołu ds. asysty rodzinnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotowie.
- Zatrudnienie psychologa w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotowie.

3. Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym

Zadania:

- Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.
- Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych poprzez stworzenie usług i ulg wspierających ich proces edukacyjny.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki, dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach)
- Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym udział placówek oświatowych w projektach.
- Realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym.
- Udzielanie psychologicznego i pedagogicznego wsparcia uczniom znajdujących się w sytuacjach tego wymagających oraz ich rodzicom.
- Podejmowanie przez szkołę działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych.
- Podejmowanie przez szkołę współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów uczniów z rodzin niedomagających.
- Prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i pomocy dla uczniów.
- Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami.
- Organizowanie poradnictwa i konsultacji dla rodziców ze specjalistami.
- Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów społecznych poprzez prowadzenie w szkole programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji,

radzenia sobie ze stresem.

- Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

4. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo

Zadania:

- Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, prowadzona przez pracownika socjalnego.
- Przydzielenie asystenta rodziny w przypadku zagrożenia odebraniem dziecka do pieczy zastępczej lub umożliwienia powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
- Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców.
- Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań.
- Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkole oraz w placówkach specjalistycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
- Tworzenie i wspieranie działalności świetlic i placówek wsparcia dziennego oraz organizowanie w nich pomocy i opieki dla dzieci w godzinach pozaszkolnych.
- Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową.
- Mobilizowanie rodziców do korzystania z programów korekcyjno-edukacyjno-terapeutycznych oraz specjalistycznej konsultacji.
- Priorytetowe przyjmowanie do placówek przedszkolnych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
- Organizowanie wobec dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo w szkole dostępnych form wsparcia (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze i świetlice socjoterapeutyczne).

5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy

Zadania:

- Realizacja programów dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem adresowanych do dzieci.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- Organizowanie prelekcji w szkołach przez specjalistów zajmujących się rozwiązywaniem problemów w tym zakresie.
- Promocja pozytywnych wzorców zachowań poprzez organizowanie w szkole zajęć, imprez, spotkań ukierunkowanych na wspieranie i prawidłowy rozwój i postawę społeczną młodego człowieka.
- Ustawiczne szkolenie nauczycieli w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- Promocja instytucji udzielających pomocy w przypadkach zaistnienia zjawiska przemocy.
- Współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy.
- Wspieranie rozwoju i działania podmiotów udzielających wsparcia osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami programu są:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotowie,
- Urząd Miejski w Złotowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Złotowie,
- Punkt Interwencji Kryzysowej w Złotowie,
- Sąd Rejonowy w Złotowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Złotowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie,
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Złotowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Złotowie,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złotowie,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Złotowie,
- Złotowskie Centrum Aktywności Społecznej w Złotowie,
- Placówki szkolne i przedszkolne na terenie miasta Złotowa,
- Fundacja „Złotowianka” w Złotowie,
- Caritas w Złotowie,

- Fundacja CIS w Złotowie,
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich w Złotowie,
- Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa Oddział w Złotowie.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY PROGRAMU

1. Stworzenie wielopłaszczyznowego, spójnego systemu wsparcia dla rodzin z trudnościami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży.
3. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
4. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
5. Upowszechnienie pozytywnego modelu rodziny w środowisku lokalnym.
6. Ograniczenie zjawiska obojętności społecznej wobec rodzin dysfunkcyjnych.
7. Podniesienie świadomości mieszkańców miasta o dostępnych formach wsparcia rodzin zagrożonych kryzysem oraz przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny zwiększy skuteczność pomocy kierowanej do rodzin dysfunkcyjnych oraz stworzy możliwość współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny. Oczekiwanym rezultatem wspólnych działań będzie przeciwdziałanie przemocy oraz patologizacji i zagrożeniu wykluczeniem społecznym.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2022 odbywać się będzie w ramach środków pochodzących z budżetu Miasta Złotowa, dotacji i programów rządowych.

X. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Koordynatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotowie. Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora w celu oceny, czy program osiąga założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizy założonych celów.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych gminy.